I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

SOOVITUSED

NÕUKOGU

NÕUKOGU SOOVITUS,

15. veebruar 2016,

mis käsitleb pikaajaliste töötute integreerimist tööturule

(2016/C 67/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292 koostoimes artikli 148 lõikega 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Töötuse määr tõusis liidus ajalooliselt kõrgeimale tasemele pärast 2008.–2009. aasta finants- ja majanduskriisi. Praegu on see alanemas, kuid pikaajalise töötuse määr on endiselt väga kõrge. Pikaajaline töötus mõjutab iga liikmesriiki erineval määral, eriti kuna kriisi mõju on olnud erinev ning liikmesriikide makromajanduslik olukord, majandusstruktuur ja tööturu toimimine on erinevad.

(2) Pärast aastaid kestnud väikest majanduskasvu ja vähest töökohtade loomist mõjutas pikaajaline töötus (mis Eurostati määratluse kohaselt tähendab inimeste arvu, kes on tööta ja kes on aktiivselt otsinud töökohta vähemalt ühe aasta jooksul) 2014. aastal enam kui 12 miljonit töötajat ehk 5 % liidu aktiivsest elanikkonnast, kellest 62 % olid olnud tööta vähemalt kaks järjestikust aastat.

(3) Pikaajaline töötus mõjutab asjaomaseid isikuid, vähendab majanduste kasvupotentsiaali liidus, suurendab sotsiaalse tõrjutuse riski, vaesust ja ebavõrdsust ning kasvatab sotsiaalteenuste ja riigi rahanduse kulusid. Pikaajalise töötuse tagajärjel kaob sissetulek, vähenevad oskused ning suurenevad terviseprobleemid ja leibkondade vaesus.

(4) Kõige kergemini võivad pikaajalisteks töötuteks muutuda väheste oskuste või madala kvalifikatsiooniga isikud, kolmandate riikide kodanikud, puudega inimesed ja ebasoodsas olukorras olevad vähemused, näiteks romad. Samuti on olulisel kohal isiku eelnev töökogemus, kuna mõnes riigis on võtmetähtsusega elementideks, mis selgitavad pikaajalise töötuse püsimist, sektoripõhised ja tsüklilised aspektid.

(5) Igal aastal heitub edutute tööotsingute tõttu ligikaudu viiendik liidu pikaajalistest töötutest, kes muutuvad seetõttu mitteaktiivseks. Kuna tööturule integreerimise takistused on mitmekesised ja sageli kumulatiivsed, tuleb tööturule integreerimise puhul kasutada üksikjuhtumipõhist personaalset lähenemisviisi ja teenuste koordineeritud osutamist.

(6) Pikaajalised töötud moodustavad liidus poole kõigist töötutest, kuid vähem kui viiendiku aktiivsetes tööturumeetmetes osalejatest. Seetõttu saab töötushüvitisi vaid väike osa pikaajalistest töötutest (keskmiselt 24 %).

(7) Inimkapitali tehtavaid investeeringuid tuleks parandada ja tõhustada, et pakkuda suuremale arvule inimestele häid ja asjakohaseid oskusi ja pädevusi, vähendada oskuste nappust ning luua alus sujuvale üleminekule õppimiselt tööle ja tööalase konkurentsivõime säilimisele. Haridus- ja koolitussüsteemide toimimise ja asjakohasuse parandamine aitab vähendada uute töötute lisandumist. Selleks tuleks haridus- ja koolitussüsteeme ajakohastada ning teha seda kooskõlas Euroopa poolaastaga, nõukogu 12. mai 2009. aasta järeldustega, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal („ET 2020"), [1] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta soovitusega 2006/962/EÜ võtmepädevuste kohta elukestvas õppes [2].

[1] ELT C 119, 28.5.2009, lk 2.
[2] ELT L 394, 30.12.2006, lk 10.

(8) Kooskõlastatud tööhõivestrateegia väljaarendamise eesmärgil kutsutakse 2015. aasta liikmesriikide tööhõivepoliitika suunistes [1] üles märkimisväärselt vähendama pikaajalist ja struktuurset töötust terviklike ja üksteist toetavate strateegiatega, mis hõlmavad personaalset aktiivset toetust tööturule naasmiseks.

(9) Kuigi liikmesriigid on pädevad valima nende konkreetse olukorraga sobivaid tööturumeetmeid, kutsutakse suunistes liikmesriike üles edendama tööalast konkurentsivõimet, investeerides inimkapitali tõhusate ja tulemuslike haridus- ja koolitussüsteemide kaudu, millega suurendatakse tööjõu oskusi. Lisaks kutsutakse suunistes liikmesriike konkreetselt üles edendama töökohal õppimise süsteeme, näiteks duaalset õpet, ning ajakohastama kutsealast koolitust. Suunistes kutsutakse liikmesriike üldisemalt üles võtma arvesse kaitstud paindlikkuse põhimõtteid ja tugevdama aktiivseid tööturumeetmeid, suurendades nende tulemuslikkust, sihipärasust, ulatuslikkust, hõlvatust ning koosmõju sissetulekutoetuse ja sotsiaalteenuste pakkumisega.

(10) Käesoleva soovitusega kavandatavad meetmed peaksid olema täielikult kooskõlas Euroopa poolaasta raames esitatud riigipõhiste soovitustega ning nende rakendamine peaks toimuma stabiilsuse ja kasvu pakti eeskirju täielikult järgides.

(11) Komisjoni 3. oktoobri 2008. aasta soovitus 2008/867/EÜ tööturult tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta [2] sisaldab integreeritud ja terviklikku strateegiat tööturult tõrjutud isikute aktiivseks kaasamiseks, milles on ühitatud piisav sissetulekutoetus, kaasavad tööturud ja heatasemeliste teenuste kättesaadavus. Selle eesmärk on hõlbustada töövõimeliste isikute püsivat, kvaliteetset tööhõivet ning tagada neile inimväärseks eluks vajalikud vahendid.

(12) Euroopa Sotsiaalfond on liidu peamine rahastamisvahend, mille abil võideldakse pikaajalise töötuse vastu. Liikmesriigid on ajavahemikuks 2014–2020 eraldanud märkimisväärseid rahalisi vahendeid, et toetada pikaajaliste töötute integreerimist tööturule. Euroopa Sotsiaalfondi rahastatavaid meetmeid saab täiendada ka teiste fondide, näiteks Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi abil, tegutsedes kooskõlas ajavahemikuks 2014–2020 kehtestatud asjakohaste investeerimisprioriteetidega, toetades eelkõige töökohtade loomist ning riiklike tööturuasutuste ja kutsehariduse, oskuste omandamise ja elukestva õppe ajakohastamist. Seoses sellega tuleks tulevastes asjaomastes aruteludes kaaluda, kuidas tõhustada pikaajaliste töötute integreerimist tööturule.

(13) Nõukogu 20. detsembri 2012. aasta soovituses mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise kohta [3] kutsutakse üles võtma meetmeid, et anda üksikisikutele võimalus tõendada väljaspool ametlikku haridus- ja koolitussüsteemi omandatud oskusi.

(14) Euroopa Ülemkogu 14.-15. märtsi 2013. aasta järeldustes rõhutati, et töötuse küsimusega tegelemine on suurim sotsiaalne väljakutse ning et pikaajalise töötuse vähendamine ja vanemate töötajate tööturul täieliku osalemise tagamine on väga oluline.

(15) Euroopa Parlament on seisukohal, et pikaajaline töötus on üks suuremaid majanduskasvu takistusi.

(16) Pikaajalisest töötusest kõige rohkem mõjutatud inimeste tööturule integreerimiseks tuleks teha intensiivsemaid jõupingutusi, võttes arvesse liikmesriikide tavasid. Samal ajal tuleks parendada töötute registreerimist tööturuasutustes ja teistes pädevates asutustes, et leevendada toetusmeetmete vähest hõlvatust. Riigid, kus on kõrge registreeritud pikaajaline töötus, võivad tegeleda esmajärjekorras juba registreeritud töötutega.

(17) Tulemuslikkuse ja tõhususe seisukohalt võiks eelistada ennetavat lähenemisviisi. Ennetus- ja aktiveerimismeetmeid, mis keskenduvad peamiselt töötuse algusperioodile, tuleks tugevdada ja vajaduse korral täiendada. Registreeritud pikaajaliste töötute puhul tuleks võtta erimeetmeid hiljemalt selleks ajaks, mil nad on töötud olnud 18 kuud, kuna just siis muutuvad paljudes liikmesriikides pikaajalistele töötutele pakutavad toetusmehhanismid ja -teenused.

(18) Pikaajaliste töötute toetamiseks kasutatava personaalse lähenemisviisi raames tuleks käsitleda takistusi, mis põhjustavad püsivat pikaajalist töötust, ning ajakohastada ja täiendada registreerumisel toimunud algset hindamist. Personaalse lähenemisviisi kaudu suunatakse pikaajalised töötud selliste individuaalsetele vajadustele piisavalt vastavate toetusteenuste juurde nagu võlanõustamine, rehabiliteerimine, sotsiaalabiteenused, hooldusteenused, sisserändajate integreerimine ning eluaseme- ja transporditoetus, mille eesmärk on tegeleda takistustega töö leidmisel, ning antakse kõnealustele isikutele vahendid konkreetsete eesmärkide saavutamiseks, mis aitavad neil tööd leida.

[1] Nõukogu 5. oktoobri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1848 liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (ELT L 268, 15.10.2015, lk 28).
[2] ELT L 307, 18.11.2008, lk 11.
[3] ELT C 398, 22.12.2012, lk 1.

(19) Tööandjate kaasamine pikaajaliste töötute integreerimisse on väga oluline ning seda tuleks toetada tööturuasutuste osutatavate sihipäraste teenuste kaudu, millega kaasnevad sihipärased rahalised stiimulid ja sotsiaalpartnerite kaasamine. Suurem tööandjate osalemine koos töökohtade loomise edendamise meetmetega võib veelgi suurendada integratsioonimeetmete tulemuslikkust.

(20) Hiljutistes poliitikaalgatustes, näiteks nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovituses noortegarantii loomise kohta, ([1]) kutsutakse üles kasutama partnerlust kui sotsiaal- ja tööhõivepoliitika elluviimise uut meetodit. Teenuste koordineeritud osutamine on väga oluline, seda eelkõige liikmesriikides, kus pikaajaliste töötute toetamiseks ettenähtud ülesanded on jagatud avalike tööturuasutuste, sotsiaalhoolekandeasutuste ja kohalike omavalitsuste vahel.

(21) Tööturule integreerimise lepingud koostatakse selliselt, et need kajastaksid pikaajalise töötu olukorda, ja neis tuleks esitada üksikasjalik pakett personaalsetest meetmetest, mis on kättesaadavad riiklikul tasandil (näiteks tööturgu, haridust, koolitust ja sotsiaalabiteenuseid puudutavad meetmed), ning mille eesmärk on toetada pikaajalisi töötuid ja anda neile vahendid, et ületada nende tööleasumist pidurdavad konkreetsed takistused. Sellistes lepingutes tuleks määratleda pikaajalise töötu ja teenuseosutaja(te) pakkumis(t)e eesmärgid, ajakavad ja kohustused ning märkida kättesaadavad integratsioonimeetmed.

(22) Käesolevas soovituses kavandatavate meetmete puhul tuleks võtta arvesse liikmesriikide erinevusi ning nende erinevaid lähtepositsioone makromajandusliku olukorra, pikaajalise töötuse ning selle kõikumiste, institutsionaalse korralduse, piirkondlike erinevuste ja tööturul osalejate suutlikkuse valdkonnas. Kõnealuste meetmetega tuleks täiendada ja tugevdada praegu paljude liikmesriikide kasutatavat poliitilist lähenemisviisi, kehtestades eelkõige selliseid paindlikke elemente nagu personaalne lähenemisviis ja teenuste koordineeritud osutamine, ning kaasates tööandjaid.

(23) Käesolevas soovituses järgitakse, tugevdatakse ja edendatakse põhiõigusi, eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 29 ja 34 sätestatud põhiõigusi,

SOOVITAB KÄESOLEVAGA LIIKMESRIIKIDEL:

Toetada tööotsijate registreerumist ja integreerimismeetmete suuremat keskendumist tööturu vajadustele, muu hulgas tööandjatega tihedamate sidemete kaudu.

Pakkuda registreeritud pikaajalistele töötutele personaalset hindamist.

Teha pikaajalistele töötutele konkreetne pakkumine tööturule integreerimise lepingu sõlmimiseks hiljemalt siis, kui töötuks jäämisest on möödunud 18 kuud. Käesoleva soovituse kohaldamisel käsitatakse tööturule integreerimise lepinguna registreeritud pikaajalise töötu ja ühtse kontaktpunkti vahelist kirjalikku lepingut, mille eesmärk on lihtsustada kõnealuse isiku üleminekut tööhõivesse tööturul.

Sel eesmärgil on vaja teha järgmist:

Registreerumine

1) Innustada tööotsijate registreerumist tööturuasutustes, eelkõige parandades teavitamist kättesaadava toetuse kohta.

Personaalne hindamine ja lähenemisviis

Tööturuasutused osutavad asjaomastele isikutele personaalset nõustamist, tehes seda koos teiste partneritega, kes toetavad tööturule integreerimist.

2) Tagada, et registreeritud pikaajalistele töötutele pakutakse põhjalikku personaalset hindamist ja nõustamist hiljemalt siis, kui töötuks jäämisest möödub 18 kuud. Hindamine peaks hõlmama nende tööalase konkurentsivõime aspekte, takistusi töö leidmisel ja varasemaid tööotsinguid.

3) Teavitada registreeritud pikaajalisi töötuid majanduse eri sektorites ning asjakohasel juhul eri piirkondades ja teistes liikmesriikides olemasolevatest tööpakkumistest ja kättesaadavast toetusest, tehes seda eelkõige Euroopa tööturuasutuste võrgustiku (EURES) kaudu.

([1]) ELT C 120, 26.4.2013, lk 1.

Tööturule integreerimise lepingud

Noortegarantiiga hõlmamata registreeritud pikaajalistele töötutele pakutakse tööturule integreerimise lepingut hiljemalt siis, kui nende töötuks jäämisest on möödunud 18 kuud. Leping peaks minimaalselt hõlmama personaalset teenusepakkumist, mille eesmärk on töökoha leidmine, ning ühtse kontaktpunkti kindlaksmääramist.

4) Võtta registreeritud pikaajaliste töötute vajadusi arvesse tööturule integreerimise lepingus, mis ühendab eri organisatsioonide pakutavaid asjakohaseid teenuseid ja meetmeid.

   a) Tööturule integreerimise lepingus peaksid olema üksikasjalikult esitatud eesmärgid, ajakavad ja kohustused, mida registreeritud pikaajaline töötu peab täitma, näiteks aktiivsed jõupingutused töökoha leidmiseks, sobivate tööpakkumiste vastuvõtmine ning osalemine haridus- ja koolitusprogrammis või ümberõppe või tööhõive meetmetes.

   b) Tööturule integreerimise lepingus peaks samuti olema märgitud teenuseosutaja(te) pakkumine või pakkumised pikaajalisele töötule. Sõltuvalt kättesaadavusest liikmesriikides ja lähtudes registreeritud pikaajalise töötu individuaalsetest asjaoludest võiks tööturule integreerimise leping samuti sisaldada abi tööotsingutel ja pärast tööle asumist, mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimist, rehabilitatsiooni, nõustamist ja juhendamist, haridust, kutseharidust ja koolitust, töökogemust, sotsiaalabiteenuseid, alusharidust ja lapsehoidu, tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse teenuseid, võlanõustamist ning eluaseme- ja transporditoetust.

   c) Tuleks pidevalt jälgida, kas tööturule integreerimise leping vastab registreeritud pikaajalise töötu individuaalse olukorra muutustele, ning vajaduse korral tuleks lepingut kohandada kõnealuse isiku tööhõivele ülemineku tõhustamiseks.

5) Kehtestada vajalik kord, et tagada järjepidevus ja määrata ühtne kontaktpunkt, mis vastutab registreeritud pikaajalise töötu toetamise eest teenuste koordineeritud pakkumise kaudu, mis hõlmab kättesaadavaid tööhõive- ja sotsiaalabiteenuseid. Kontaktpunkt võiks tugineda institutsioonidevahelisele koordineerimise raamistikule ja/või sisalduda olemasolevates struktuurides.

   Hõlbustada registreeritud pikaajalise töötu saadud toetusi ja personaalseid hindamisi käsitleva asjakohase teabe sujuvat ja turvalist edastamist asjakohaste teenuseosutajate vahel, järgides seejuures andmekaitsealaseid õigusakte, et tagada seeläbi teenuste osutamise järjepidevus.

   Võimaldada paremat asjakohase teabe levitamist kaasatud teenuseosutajatele vabade töökohtade ja koolitusvõimaluste kohta ning tagada, et kõnealune teave jõuab pikaajaliste töötuteni.

Tihedamad sidemed tööandjatega

6) Julgustada ja arendada partnerlusi tööandjate, sotsiaalpartnerite, tööhõiveteenistuste, valitsusasutuste, sotsiaalteenuste ning haridus- ja koolitusteenuste osutajatega, et pakkuda teenuseid, mis vastaksid paremini ettevõtete ja registreeritud pikaajaliste töötute vajadustele.

7) Töötada välja tööandjatele suunatud teenused, näiteks vabade töökohtade seire, töölesuunamisel osutatav toetus, töökohal läbiviidav nõustamine ja väljaõpe ning toetus pärast töölesuunamist, et lihtsustada registreeritud pikaajaliste töötute kutsealast taasintegreerimist.

8) Keskendada rahalised stiimulid registreeritud pikaajaliste töötute töötamisvõimaluste suurendamise eesmärgil kavadele, millega toetatakse integreerimist tööturule, näiteks värbamistoetused ja sotsiaalkindlustusmaksete vähendamine.

SOOVITAB KÄESOLEVAGA LIIKMESRIIKIDEL JA KOMISJONIL:

Hindamine ja järelevalve

9) Jälgida tööhõivekomitees, sotsiaalteenuste osutamise ja sissetuleku kindlustamise osas tihedas koostöös sotsiaalkaitsekomiteega, käesoleva soovituse rakendamist Euroopa poolaasta raames mitmepoolse järelevalve ja indikaatorite ühise hindamisraamistiku abil. Jälgimise käigus peaks uurima, millises ulatuses on registreeritud pikaajalised töötud naasnud tööturule, kas nende integreerimine tööturule on kestlik ning samuti tööturule integreerimise lepingute kasutamist. Jälgimisse peaks olema kaasatud ka avalike tööturuasutuste võrgustik.

10) Innustada avalike tööturuasutuste toimimise hindamist seoses registreeritud pikaajaliste töötute tööturule integreerimise ning kogemuste ja heade tavade vahetamisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta otsusega nr 573/2014/EL avalike tööturuasutuste koostöö tõhustamise kohta [1] asutatud Euroopa tööturuasutuste võrgustiku vastastikuse õppimise protsessi raames.

11) Teha koostööd, et parimal võimalikul viisil kasutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde, eelkõige Euroopa Sotsiaalfondi, Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi, tehes seda kooskõlas programmiperioodiks 2014–2020 kindlaks määratud asjakohaste investeerimisprioriteetidega.

SOOVITAB KÄESOLEVAGA KOMISJONIL:

12) Toetada ja koordineerida selliste äriühingute vabatahtlikke algatusi ja liite, kes osalevad pikaajaliste töötute tööturule jätkusuutlikul integreerimisel.

13) Toetada sotsiaalse innovatsiooni projekte pikaajaliste töötute tööturule integreerimiseks, tehes seda eelkõige liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi (EaSI) jao „Progress" kaudu.

14) Hinnata koostöös liikmesriikidega ja pärast asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist käesoleva soovituse järelmina võetud meetmeid ning esitada nõukogule hiljemalt 15. veebruariks 2019 aruanne kõnealuse hindamise tulemuste kohta.

Brüssel, 15. veebruar 2016

Nõukogu nimel

eesistuja

M. H. P. VAN DAM

[1] ELT L 159, 28.5.2014, lk 32.